

Bezpieczeństwo informacji i kryptografia

- przegląd zagadnień

dr inż. Sławomir Samolej

email: ssamolej@kia.prz.edu.pl

WWW: ssamolej.kia.prz.edu.pl

Literatura

- Jason Andress, Podstawy bezpieczeństwa informacji – praktyczne wprowadzenie, Helion, 2022
- Kurs internetowy „Cryptography I”
<https://www.coursera.org>,
- Książka w wolnym dostępie: Dan Boneh and Victor Shoup, „A Graduate Course in Applied Cryptography”, 2025, <https://toc.cryptobook.us/>
- Jean-Philippe Aumasson, Nowoczesna Kryptografia, Praktyczne wprowadzenie do szyfrowania, PWN 2018

Definicja

- **Bezpieczeństwo informacji to:**
 - Ochrona informacji i systemów informatycznych przed nieautoryzowanym
 - dostępem,
 - wykorzystaniem,
 - ujawnieniem,
 - zakłóceniem,
 - modyfikacją
 - zniszczeniem.

Bezpieczeństwo - produktywność

„Jedyny naprawdę bezpieczny system to taki, który jest odłączony od zasilania, zalany w bloku betonu i zamknięty w wyłożonym ołowiem pokoju patrolowanym przez uzbrojonych strażników – ale nawet w takiej sytuacji mam pewne wątpliwości.”

Prof. Eugene Spafford

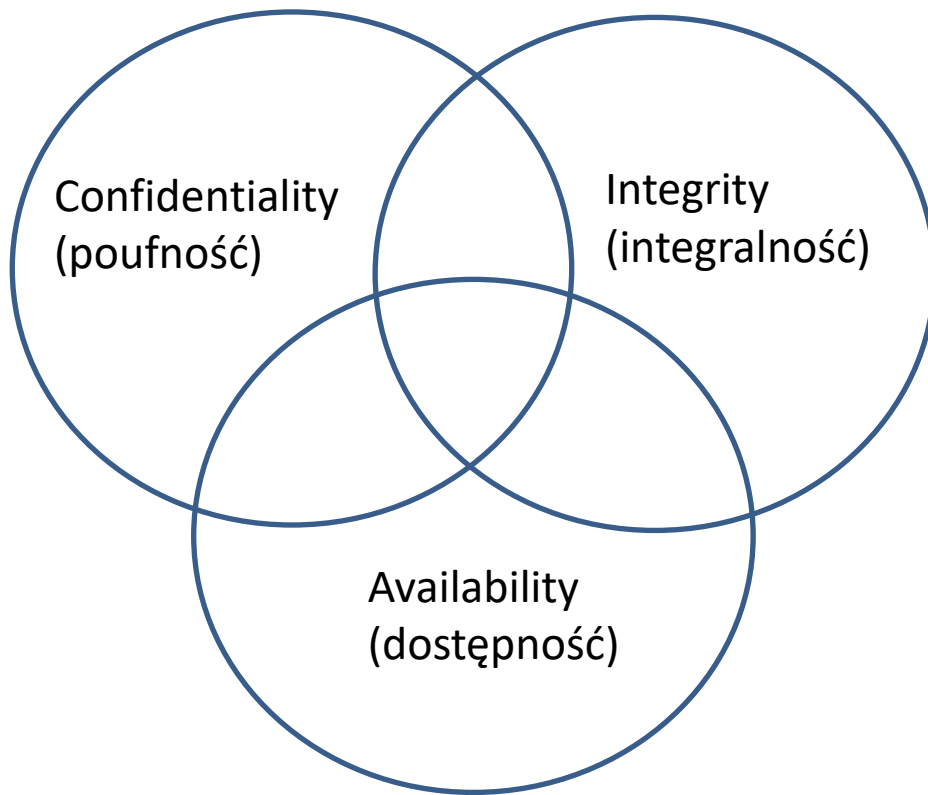
Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa

->

obniżenie poziomu produktywności.

Triada CIA

- Jeden z modeli rzeczywistości pozwalający opisać rzeczywistość z punktu widzenia bezpieczeństwa
- Pomaga w opisywaniu ataków

Odwrotnie: Disclosure/Alteration/Denial
(ujawnianie/zmiana/odmowa)

Poufność

- Zdolność do ochrony danych przed osobami, które nie są upoważnione do ich przeglądania

Integralność

- Zdolność do zapobiegania zamianom danych w nieuprawniony lub niepożądany sposób.
 - Zapobieganie zamianom
 - Wykrywanie zmian
 - Możliwość cofnięcia zmian

Dostępność

- Możliwość dostępu do Twoich danych, gdy ich potrzebujesz.
 - Awaria zasilania?
 - Uszkodzenie SO
 - Atak DoS

Odniesienie do bezpieczeństwa - przykład

- Przykład: transport niezaszyfrowanych dysków z jedynymi kopiami danych ginie podczas przejazdu.
 - Powstaje incydent bezpieczeństwa:
 - Naruszenie poufności (pliki były niezaszyfrowane)
 - Naruszenie integralności (nie wiemy, czy zostały zmodyfikowane)
 - Naruszenie dostępności (nie mieliśmy dostępu do tej informacji)

Rodzaje ataków

- Przechwycenie
(interception)
- Przerywanie
(interruption)
- Modyfikowanie
(modification)
- Podrabianie
(fabrication)

C	Przechwycenie
I	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie
A	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie

Przechwycenie

- Umożliwienie nieautoryzowanym użytkownikom dostępu do danych, aplikacji lub środowiska celu.
- Są atakami przeciw poufności.
- Przykłady:
 - Nieautoryzowane przeglądanie lub kopiowanie plików
 - Podśluchiwanie rozmów telefonicznych
 - Czytanie cudzych emaili
- Można je przeprowadzić na:
 - Danych w spoczynku
 - Danych w tranzycie
 - Danych w użyciu

C	Przechwycenie
I	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie
A	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie

Przerywanie

- Tymczasowe lub stałe zniszczenie lub zablokowane dostępu do zasobów
- Wpływają na:
 - Dostępność
 - Integralność (jeśli doszło do manipulacji na procesach w bazie danych)

C	Przechwycenie
I	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie
A	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie

Modyfikacja

- Manipulowanie zasobami
- Atak na:
 - Integralność
 - Dostępność

C	Przechwycenie
I	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie
A	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie

Podrabianie

- Generowanie danych, procesów, komunikacji.
- Typ ataku na:
 - Integralność
 - Dostępność

C	Przechwycenie
I	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie
A	Przerywanie Modyfikowanie Podrabianie

Przegląd najważniejszych obszarów bezpieczeństwa informacji

- Identyfikowanie i uwierzytelnianie
- Autoryzacja i kontrola dostępu
- Audytowanie i rozliczalność
- Kryptografia
- Zgodność, prawo i przepisy
- Bezpieczeństwo operacyjne
- Bezpieczeństwo czynnik ludzkiego
- Bezpieczeństwo fizyczne
- Bezpieczeństwo sieciowe
- Bezpieczeństwo systemu operacyjnego
- Bezpieczeństwo urządzeń mobilnych
- Bezpieczeństwo aplikacji

Identyfikacja i uwierzytelnienie

- **Identyfikacja** – pozwala stwierdzić, czym jest ktoś lub coś
- **Uwierzytelnienie** – pozwala stwierdzić, czy to stwierdzenie jest prawdziwe
- Przykład
 - Zbliżenie karty oznacza, że jesteś osobą wskazaną na karcie
 - Podanie PIN udowadnia, że jesteś prawidłowym posiadaczem karty

Identyfikacja

- Podanie tożsamości – za kogo się podajemy
- Weryfikacja tożsamości to nie uwierzytelnienie
 - Ktoś ogląda dowód, paszport i może na tej podstawie stwierdzić, że rzeczywiście to jest osoba o określonym imieniu, nazwisku i wyglądzie
- Tożsamość można łatwo sfalszować

Uwierzytelnienie

- To zbiór metod używanych do ustalenia, czy dane twierdzenie o tożsamości jest prawdziwe
- Nie należy go mylić z autoryzacją. Uwierzytelnienie mówi kim ktoś jest, **autoryzacja** – co ktoś może zrobić.

Składniki uwierzytelnienia

- Coś, co znasz – hasło, PIN (niepewne, jeśli zostaną ujawnione, to metoda traci wiarygodność)
- Coś, czym jesteś (biometria)
- Coś, co posiadasz (karty, tokeny, telefony)
- Coś, co robisz (jak chodzisz, jak uderzasz w klawiaturę – duży procent odrzuceń?)
- To, gdzie jesteś (zmiany PIN po zablokowaniu musisz dokonać w siedzibie banku, po potwierdzeniu twojej tożsamości)
- Do uwierzytelnienia będziemy się starać zastosować jak najwięcej z tych składników.

Autoryzacja i kontrola dostępu

- Po identyfikacji i uwierzytelnieniu można zdecydować, do czego dana osoba ma dostęp
 - Autoryzacja = określenie, co może dana osoba robić z naszym systemem i danymi
 - Kontrola dostępu = narzędzie do przydzielania dostępu

Czym są mechanizmy kontroli dostępu?

- Przyznawanie dostępu
 - Udzielenie osobie lub aplikacji możliwości korzystania z zasobów
- Odmawianie dostępu
 - Zabronienie osobie lub aplikacji możliwości korzystania z zasobów
- Ograniczenie dostępu
 - Określenie zbioru zasobów dostępnych (np. sandboxing)
- Cofnięcie dostępu
 - Zablokowanie osobie, aplikacji możliwości korzystania z zasobów np. z powodu zwolnienia itp.

Fizyczna kontrola dostępu

- Wchodzenie „na ogonie”
- Dobra praktyka – procedura wchodzenia na lotnisko i na pokład samolotu

Audytowanie i rozliczalność

- Audytowanie
 - sprawdzanie, jak użytkownicy zachowują się po uzyskaniu dostępu do danych
 - testy penetracyjne – wykrywanie podatności
- Rozliczalność – prowadzenie „dzienników” korzystania użytkowników z zasobów
 - Uruchomienie i pielęgnacja dzienników systemowych
 - Niezaprzeczalność (ktoś nie będzie mógł zaprzeczyć, że coś robił, jeśli będzie na to dowód)
 - Efekt odstraszania (użytkownicy świadomi, że są rozliczani będą mniej skłonni do wykroczeń)
 - Na podstawie logów można wdrożyć system alarmów i zapobiec incydentom lub je ograniczyć
 - Logi muszą być gromadzone i zabezpieczone zgodnie z wymogami formalno-prawnymi, wtedy można je wykorzystać jako materiał dowodowy

Kryptografia

- Ochrona danych w spoczynku
 - Zaszzyfrowanie
- Ochrona danych w ruchu
 - Szyfrowanie
 - VPN
- Ochrona danych w użyciu
 - Są osoby, które mogą korzystać z danych i je ujawnić (Edward Snowden)

Bezpieczeństwo operacyjne

- wdrażanie mechanizmów bezpieczeństwa
- identyfikacja, przed czym się bronić

**Identyfikacja
informacji o
krytycznym
znaczeniu**

**Analiza
zagrożeń**

**Analiza
podatności**

**Oszacowanie
ryzyka**

**Zastosowanie
środków
zaradczych**

Bezpieczeństwo czynnika ludzkiego

- Człowiek to „najsłabsze ogniwo” w systemie zabezpieczeń
 - Możliwe jest przeprowadzenie na nim ataków socjotechnicznych
 - Ataki można **przygotować**:
 - Śledzenie celu
 - Biały wywiad
 - Życiorysy i oferty pracy
 - Media społecznościowe
 - Google Hacking <https://www.exploit-db.com/google-hacking-database>
 - Metadane plików (<https://www.opentext.com/products/encase-forensic>)
 - Shodan (<https://www.shodan.io/>) – wyszukiwanie urządzeń i systemów podłączonych do Internetu
 - Maltego (<https://www.maltego.com>) – wyszukiwanie relacji pomiędzy poszczególnymi punktami danych

Rodzaje ataków socjotechnicznych

- Atak pretekstowy (wcielenie się w rolę, wiarygodny scenariusz)
- Phishing (zebranie danych lub zainstalowanie złośliwego oprogramowania)
- ~~Tailgating (wchodzenie na ogonie)~~

Budowanie świadomości użytkowników 1/2

- Zasady tworzenia i przechowywania haseł
- Szkolenia z zakresu inżynierii behawioralnej
- Szkolenia z korzystania z sieci
 - Publiczne sieci bezprzewodowe
 - Zasady podłączania urządzeń do sieci firmowej
 - VPN
- Złośliwe oprogramowanie
 - Załączniki do email od nieznanych nadawców
 - Załączniki do email potencjalnie wykonywalne
 - Skrócone łącza internetowe (weryfikować: <https://linkexpander.com>)
 - Łącza internetowe o nieznacznie różniących się nazwach
 - Aplikacje na smartfony do pobrania spoza oficjalnych sklepów
 - Pirackie oprogramowanie

Budowanie świadomości użytkowników 2/2

- Prywatny sprzęt komputerowy
 - Co do zasady żadne prywatnie urządzenie nie powinno być podłączone do sieci firmy
- Polityka czystego biurka
 - Żadne wrażliwe dane nie powinny być pozostawione „na biurku” jeśli opuszczamy miejsce pracy
 - Należy opracować sposób pozbywania się wrażliwych danych (niszczarki papieru i sprzętu)
- Jeśli jesteś osobą odpowiedzialną za bezpieczeństwo, to prowadź szkolenia i dostarcz z nich materiały. Mało prawdopodobne, że ktoś z własnej woli przeczyta przygotowany przez Ciebie materiał tekstowy i od razu zacznie stosować politykę bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo fizyczne

- Ochrona ludzi
- Ochrona danych

Identyfikacja zagrożeń fizycznych

- Kategorie zagrożeń fizycznych
 - Wibracje i przemieszczenia
 - Ogień i dym
 - Toksyny
 - Ludzie
 - Przerwy w dostawach energii
 - Ekstremalne temperatury
 - Gazy
 - Płyny
 - Organizmy żywe
 - Pociski

Ochrona danych

- Fizyczne zagrożenie dla danych
 - Nośniki magnetyczne
 - Zniszczenie może spowodować: silne pole magnetyczne lub drgania
 - Nośniki flash
 - Zniszczenie może spowodować: zgniecenie, impulsy i przepięcia elektryczne
 - Nośniki optyczne
 - Zniszczenie może spowodować: zadrapanie, temperatura
- Dostępność danych
 - Kopie zapasowe
 - RAID (Redundant Arrays of Independent Disks)
 - Replikacja danych
- Szczątkowe pozostałości danych
- Ochrona wyposażenia
 - Fizyczne zagrożenie dla sprzętu (temperatury, ciecze, org. żywe, wibracje, dym i ogień)
 - Wybór lokalizacji
 - Zabezpieczenia dostępu (zamki, ogrodzenia, strażnicy)

Bezpieczeństwo sieciowe

Ochrona sieci

- Projektowanie bezpiecznych sieci
 - Segmentacja (podział na podsieci i kontrola ruchu pomiędzy nimi)
 - Tworzenie nadmiarowości
- Zastosowanie zapór sieciowych
 - Filtrowanie pakietów
 - Pełnostanowa inspekcja pakietów (obserwacja ruchu w ramach danego połączenia)
 - Głęboka inspekcja pakietów (odczytywanie pakietów, przed przekazaniem dalej)
 - Strefa zdemilitaryzowana (kilka poziomów zapór sieciowych)
 - Sieciowe systemy wykrywania włamań

Ochrona ruchu sieciowego

- VPN (virtual private network)
 - Zdalny dostęp do wewnętrznych zasobów organizacji
 - Ochrona lub anonimizacja ruchu przesyłanego przez niezaufane połączenie (odłączenie dostawcy od śledzenia naszego ruchu)
- Sieci bezprzewodowe
 - Publiczne sieci bezprzewodowe (brak szyfrowania, brak haseł)
 - Wrogie punkty dostępu
- Dobór bezpiecznych protokołów komunikacyjnych
 - ftp -> SFTP
 - telnet -> SSH
- Narzędzia do ochrony sieci
 - Skanery (np. nmap)
 - Sniffery (np. wireshark)

Bezpieczeństwo systemu operacyjnego

- Utwardzanie SO
 - Usuwanie niepotrzebnego oprogramowania
 - Usuwanie niepotrzebnych usług
 - Modyfikacja domyślnych kont użytkowników
 - Zastosowanie reguły najmniejszych uprawnień
 - Aktualizacja
 - Implementacja logowania i audytowania
- Ochrona przed złośliwym oprogramowaniem
 - Antywirusy
 - Ochrona przestrzeni wykonywalnej
 - Programowe zapory sieciowe i wykrywania włamań
 - Skanery
 - Narzędzia do wykrywania podatności i luk

Bezpieczeństwo aplikacji

Luki w zabezpieczeniach oprogramowania

- Przepelnienie bufora (wprowadzenie na wejście większej liczby danych, niż przewidział autor oprogramowania -> nadpisanie pamięci własnej lub innych aplikacji)
- Warunki wyścigu (systemy współbieżne – dwa programy równocześnie modyfikują te same dane -> niespójność danych)
- Ataki na weryfikację danych wejściowych (nieprawidłowe dane)
- Ataki uwierzytelniające (uwierzytelnienie powinno się znaleźć po stronie serwera, a nie klienta, bo wtedy jest łatwiejsze do sfalszowania)
- Ataki autoryzacyjne (przejęcie zasobów, do których nie ma się uprawnień)
- Ataki kryptograficzne

Bezpieczeństwo sieci WEB

- Ataki po stronie klienta:
 - XSS (cross-site scripting) – umieszczenie dodatkowych skryptów na stronie, którą otwiera klient
 - CSRF (cross-site request forgery) – umieszczenie na stronie odsyłaczy do innych, które wykonają się automatycznie (my pracujemy na jednej zakładce, a na drugiej, gdzie też jesteśmy zalogowani, ktoś robi za nas zakupy za nasze pieniądze)
- Ataki po stronie serwera:
 - Brak weryfikacji danych po stronie serwera -> directory traversal
 - Przypisanie niewłaściwych uprawnień użytkownikom -> możliwość przejęcia wrażliwych danych
 - Zbędne pliki (po deweloperce)

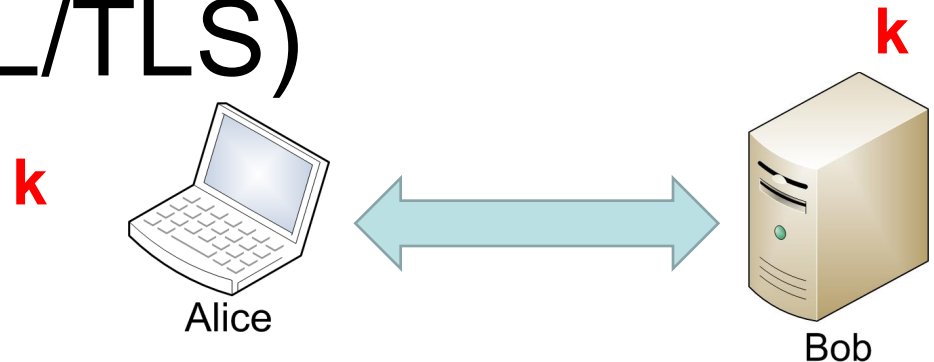
Bezpieczeństwo baz danych

- Problemy z protokołami (połączenie z bazą przez sieć może mieć luki)
- Dostęp do funkcjonalności bez uwierzytelnienia (użytkownik nie jest uwierzytelniany i dostaje duże przywileje)
- Arbitralne wykonanie kodu (specyfika SQL)
- Eskalacja uprawnień (wstrzykiwanie kodu)

Kryptografia jest wszędzie...

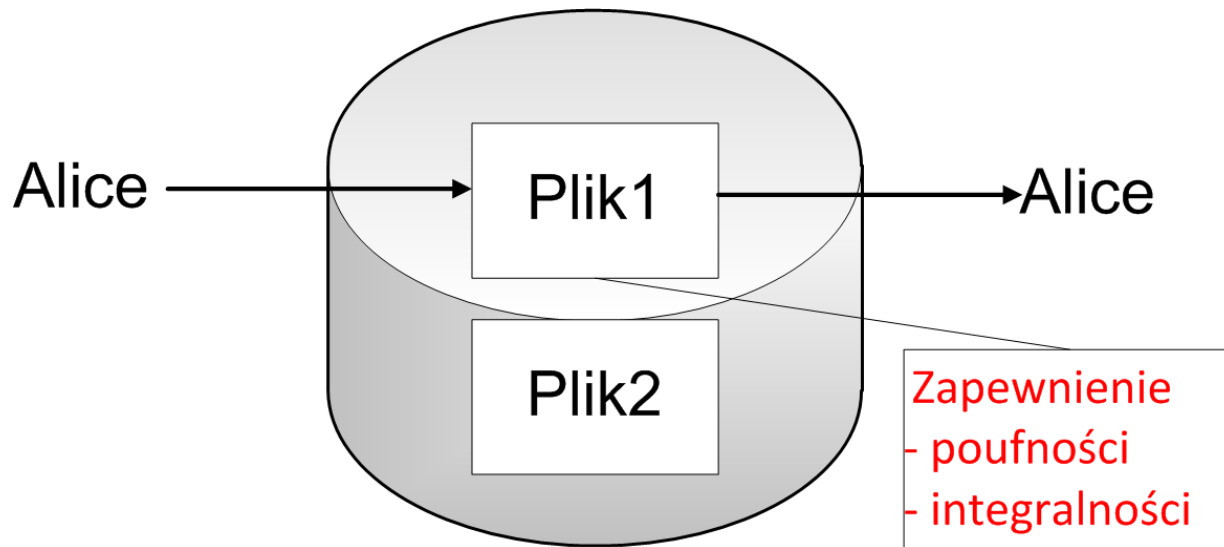
- **Ochrona przesyłu danych**
 - Chroniony dostęp do stron: HTTPS
 - Sieci bezprzewodowe: 802.11i WPA2, GSM, Bluetooth
- **Szyfrowanie danych na dyskach: EFS, TrueCrypt**
- **Ochrona informacji: (np. DVD, Blu-ray): CSS, AACS**
- **Autentykacja użytkowników**
... i wiele innych

Secure Sockets Layer / Transport Layer Security (SSL/TLS)

- Dwie podstawowe części:
 - Protokół „handshake” (uzgodnienie):
Ustanowienie współdzielonego tajnego klucza z zastosowaniem kryptografii klucza publicznego
 - Warstwa „record” (ustalenie formatu przesyłu pakietów): **Transmisja danych z zastosowaniem tajnego klucza symetrycznego**
Zapewnienie poufności i integralności danych

Ochrona danych dyskowych

Problem szyfrowania dysków jest analogiczny do chronionej komunikacji, kiedy Alice wysyła wiadomość do Alice

Tryby użycia klucza

Jednorazowe użycie klucza: (one time key)

- Klucz jest jednorazowo zastosowany do zaszyfrowania wiadomości
 - np. szyfrowanie poczty: nowy klucz jest generowany dla każdej wiadomości

Wielokrotne używanie klucza: (many time key)

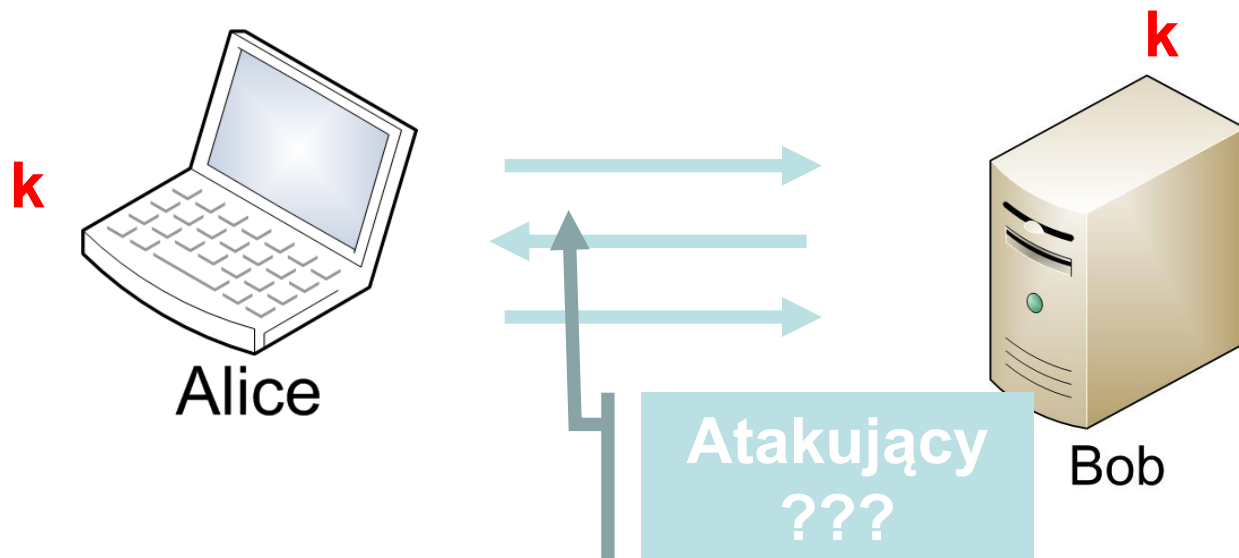
- Ten sam klucz jest stosowany do szyfrowania wielu wiadomości
 - np. szyfrowanie plików: ten sam klucz służy do szyfrowania wielu plików
- W takim przypadku będziemy potrzebowali dodatkowych zabiegów, żeby zapewnić bezpieczeństwo

Uwagi na tym etapie

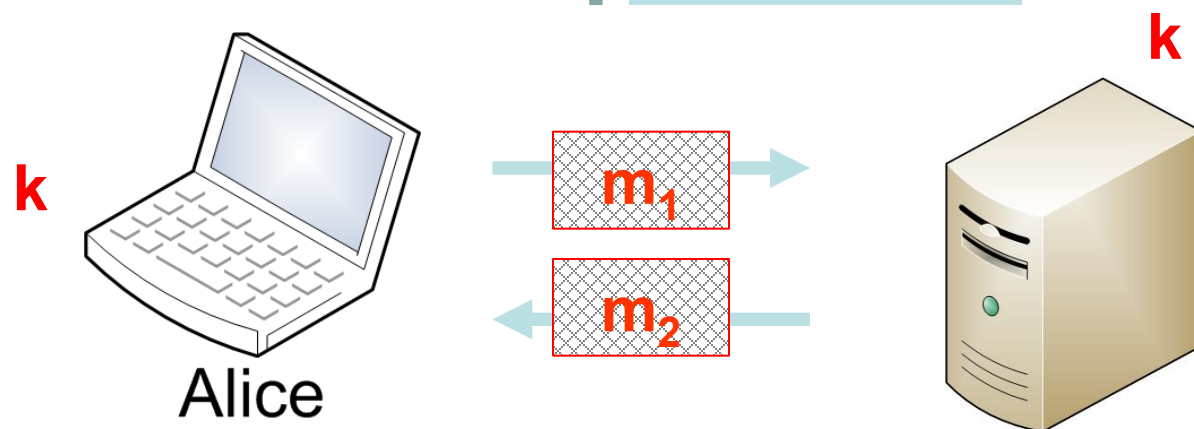
- Kryptografia jest:
 - Doskonałym narzędziem do ochrony informacji w komputerach
 - Podstawą do stworzenia wielu mechanizmów ochrony przesyłu informacji i przechowywania danych
- Kryptografia nie jest:
 - Rozwiązaniem wszystkich problemów ochrony (np. błędy oprogramowania, ataki stosujące socjotechniki)
 - Zabezpieczeniem, jeśli jest stosowana w niewłaściwy sposób (np. WEP)
 - Czymś, co trzeba wymyślić samemu
 - Jest bardzo wiele przykładów złamanych systemów szyfrowania powstałych at-hoc

Jądro kryptografii

Ustalenie
tajnego klucza:

Chroniona
komunikacja

Zachowanie poufności i
integralności

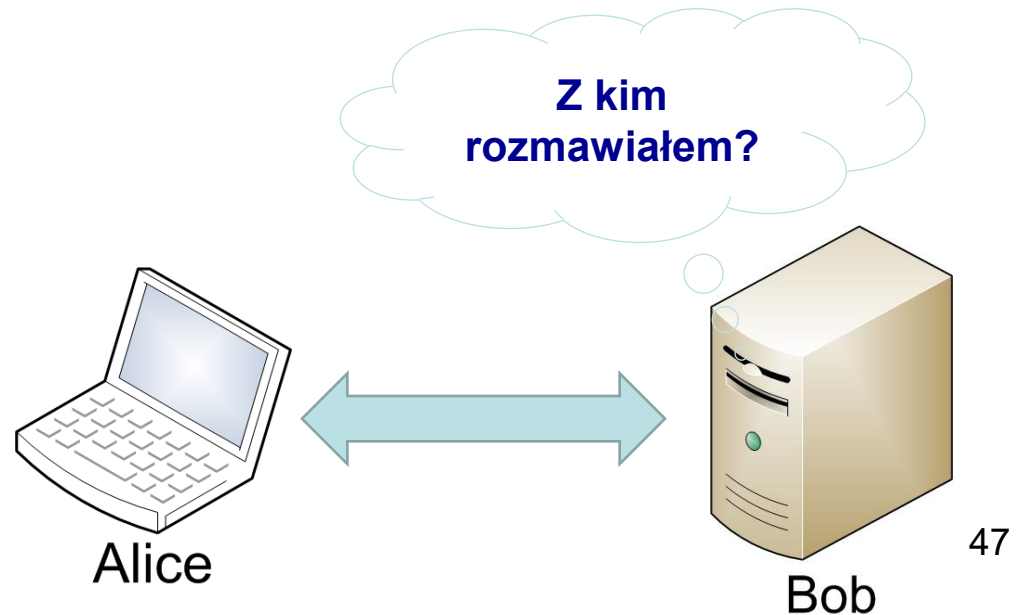
Kryptografia umożliwia więcej...

(1)

- Podpis elektroniczny

- Anonimowa komunikacja (mix net)

Kryptografia umożliwia więcej...

(2)

- Anonimowa **cyfrowa** waluta
 - Czy mogę wydać „cyfrową monetę” z zachowaniem anonimowości?
 - Jak zapobiec podwójnemu płaceniu tą samą monetą?

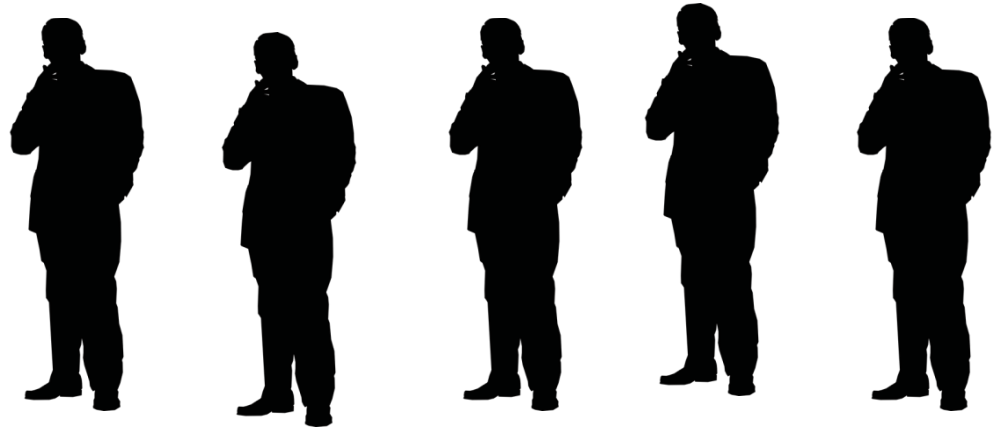
Internet
anonymowa komunikacja

Kto to był?

Protokoły

- Wybory

Protokoły

- Bezpieczne obliczenia wielostronne

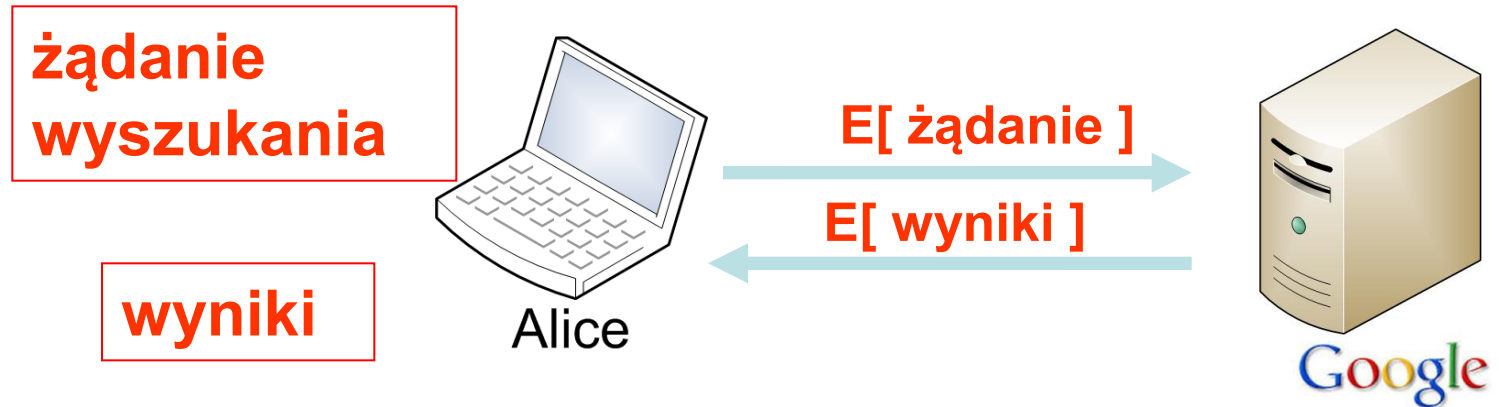
Cel: obliczyć $f(x_1, x_2, x_3, x_4)$

Zaufany
urząd

“Twierdzenie:” cokolwiek może być wykonane z zastosowaniem zaufanego urzędu może być wykonane bez niego

Magia kryptografii

- Prywatne zlecenia zdalnych obliczeń

- Dowód z wiedzą zerową (jedna ze stron potrafi udowodnić drugiej, że dysponuje pewną informacją, bez jej ujawniania)

Precyzyjna nauka

Trzy kroki w kryptografii:

- Precyzyjny model zagrożenia
- Propozycja konstrukcji
- Udowodnienie, że złamanie konstrukcji pod względem zagrożenia jest bardzo trudnym problemem

Podstawowy aparat matematyczny

Operacja bitowa XOR

Wejście		WYJŚCIE
A	B	A XOR B
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

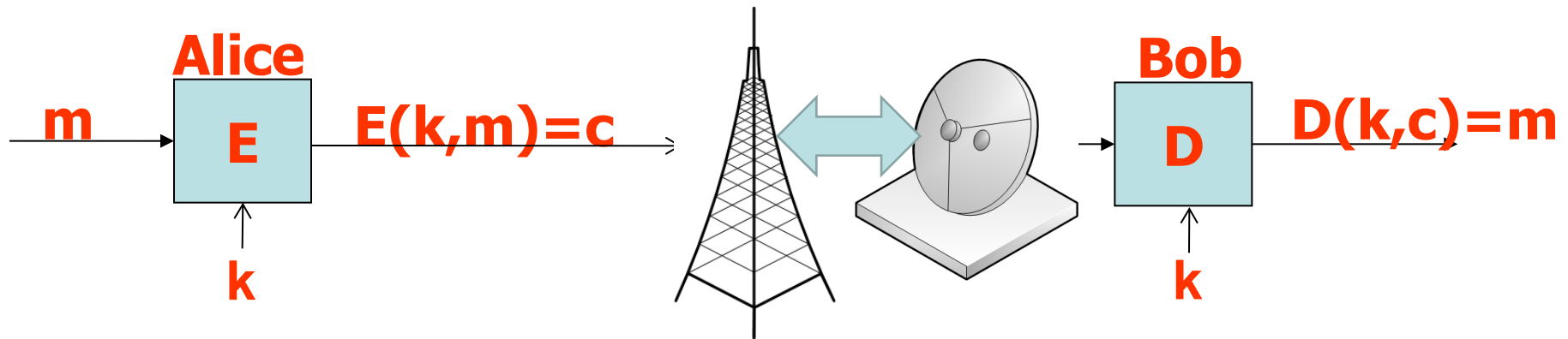
0 1 1 0 1 1 1
1 0 1 1 0 1 0

Ważna właściwość funkcji XOR

- (Twierdzenie, nieformalnie)
Jeśli klucz szyfrujący jest ciągiem losowym, to wykonanie operacji $\oplus$ (XOR) na dowolnym ciągu bitowym i tym kluczu daje dalej ciągiem losowym.

Schemat kryptografii symetrycznej

E, D: algorytm szyfrujący/deszyfrujący

k: tajny symetryczny klucz (np. 128 bitowy)

m, c: wiadomość, zaszyfrowana wiadomość

- Algorytm szyfrowania jest **upubliczniony**
- Nie używamy własnych szyfrów
- Jedynym tajnym elementem jest klucz

Szyfr z kluczem jednorazowym (One Time Pad) (Vernam 1917)

- Pierwszy przykład „bezpiecznego” szyfru.
- Przestrzeń wiadomości ($\mathcal{M}$) i szyfrów ($\mathcal{C}$) jest n -bitowym ciągiem.
- Klucz jest losowym ciągiem bitów o długości wiadomości.

Definicja szyfru z kluczem jednorazowym

- $C = E(k, m) = k \oplus m$
- $D(k, m) = k \oplus c$

msg: 0 1 1 0 1 1 1
key: 1 0 1 1 0 1 0

CT:

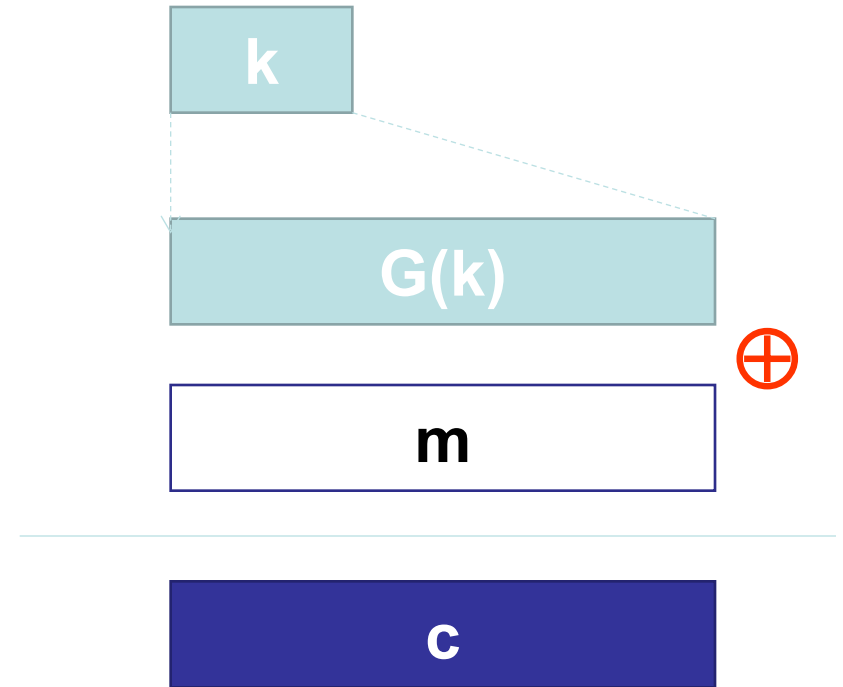
Szyfr strumieniowy: przekształcenie pomysłu na szyfr z kluczem jednorazowym na coś praktycznego

- Pomysł: należy zastąpić „losowy” klucz kluczem generowanym przez algorytm „pseudolosowy”.
- Do generowania kluczy służą generatory liczb pseudolosowych (**PRG – pseudo-random generator**): algorytm, który na podstawie pewnego ciągu zero-jedynkowego (**ziarna**) generuje znacznie dłuższy ciąg mający charakter pseudolosowy.
- Ciąg musi być efektywnie „wyliczalny” i generowany przez deterministyczny algorytm.
- Wygenerowany ciąg musi „wyglądać” jak losowy.

Szyfr strumieniowy zasada działania

$$C = E(k, m) = m \oplus G(k)$$

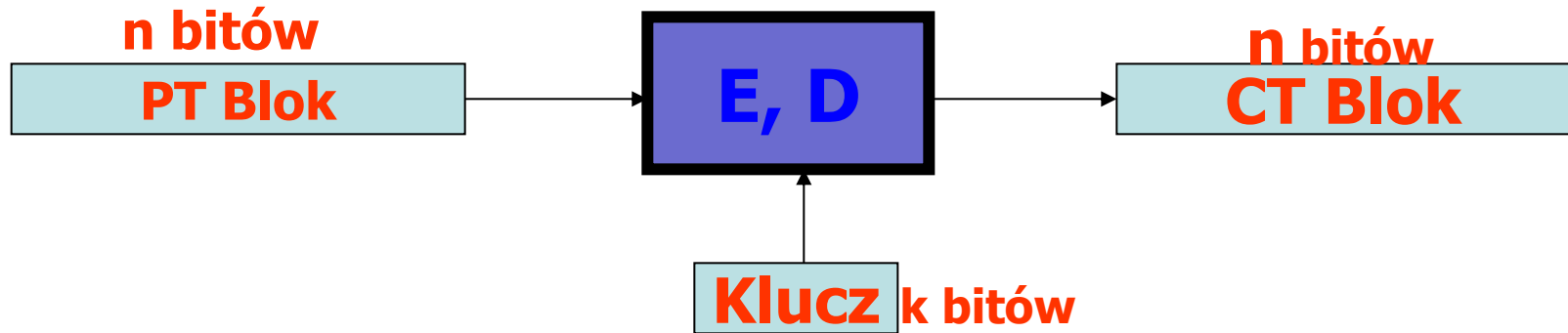
$$D(k, c) = c \oplus G(k)$$

Współczesne szyfry:

Salasa 20, Cha-Cha 20

Szyfry blokowe – zasada działania

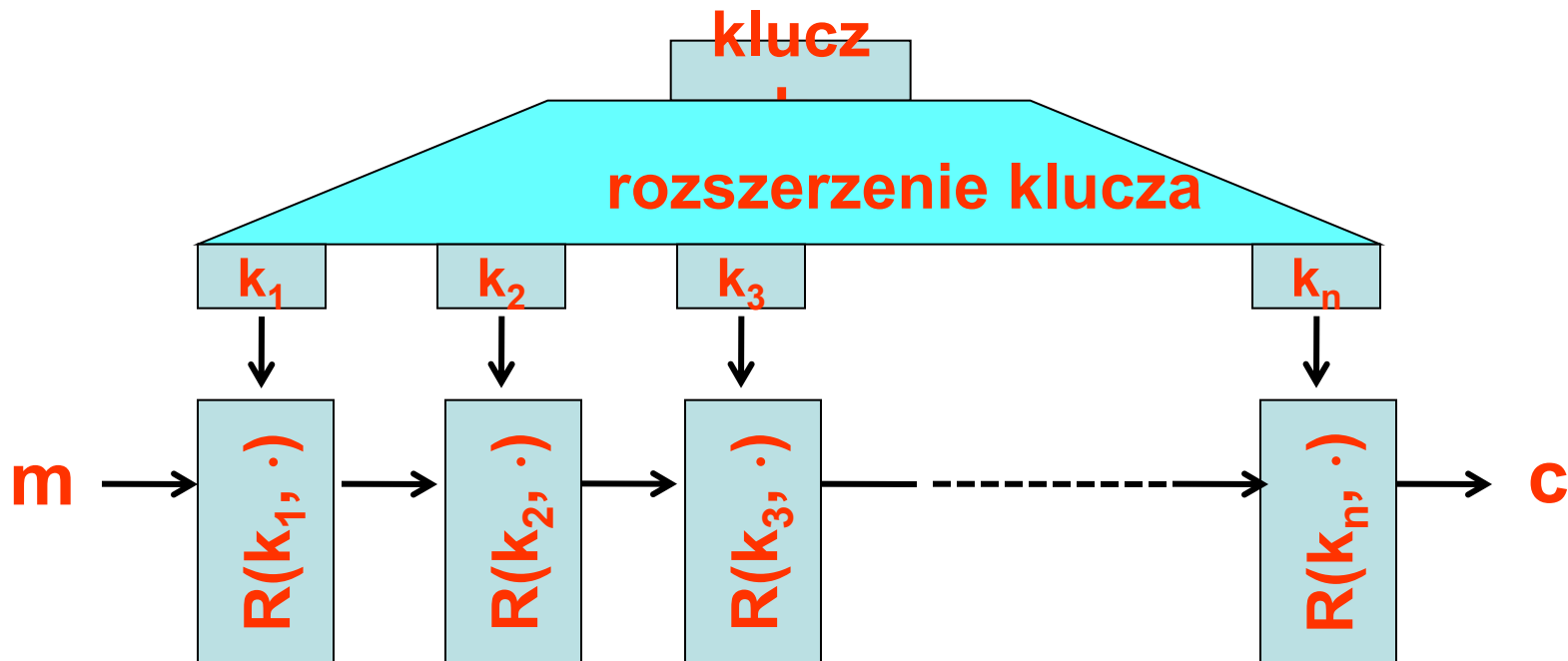

Popularne przykładowe algorytmy:

1. 3DES: $n = 64$ bitów, $k = 168$ bitów

2. AES: $n = 128$ bitów, $k = 128, 192, 256$ bitów

Szyfry blokowe są budowane z zastosowaniem iteracji

$R(k, m)$ jest nazywana funkcją rundy

dla 3DES ($n=48$), dla AES-128 ($n=10$)

Uwagi o bezpieczeństwie - nieformalnie

- Wykonywanie poszczególnych faz szyfru blokowego (funkcje rund) można nazwać generowaniem kolejnych pseudolosowych permutacji (permutacja - ustawianie elementów zbioru w pewnej kolejności)
- Bezpieczeństwo szyfrów blokowych opiera się na tym, że wygenerowane permutacje muszą być nierozróżnialne od ciągów losowych.

Porównanie wydajności

Crypto++ 5.6.0 [Wei Dai]

AMD Opteron, 2.2 GHz (Linux)

	<u>Szyfr</u>	<u>Blok/roz. klucza</u>	<u>Szybkość (MB/sec)</u>
strumieniowy	RC4		126
	Salsa20/12		643
	Sosemanuk		727
blokowy	3DES	64/168	13
	AES-128	128/128	109

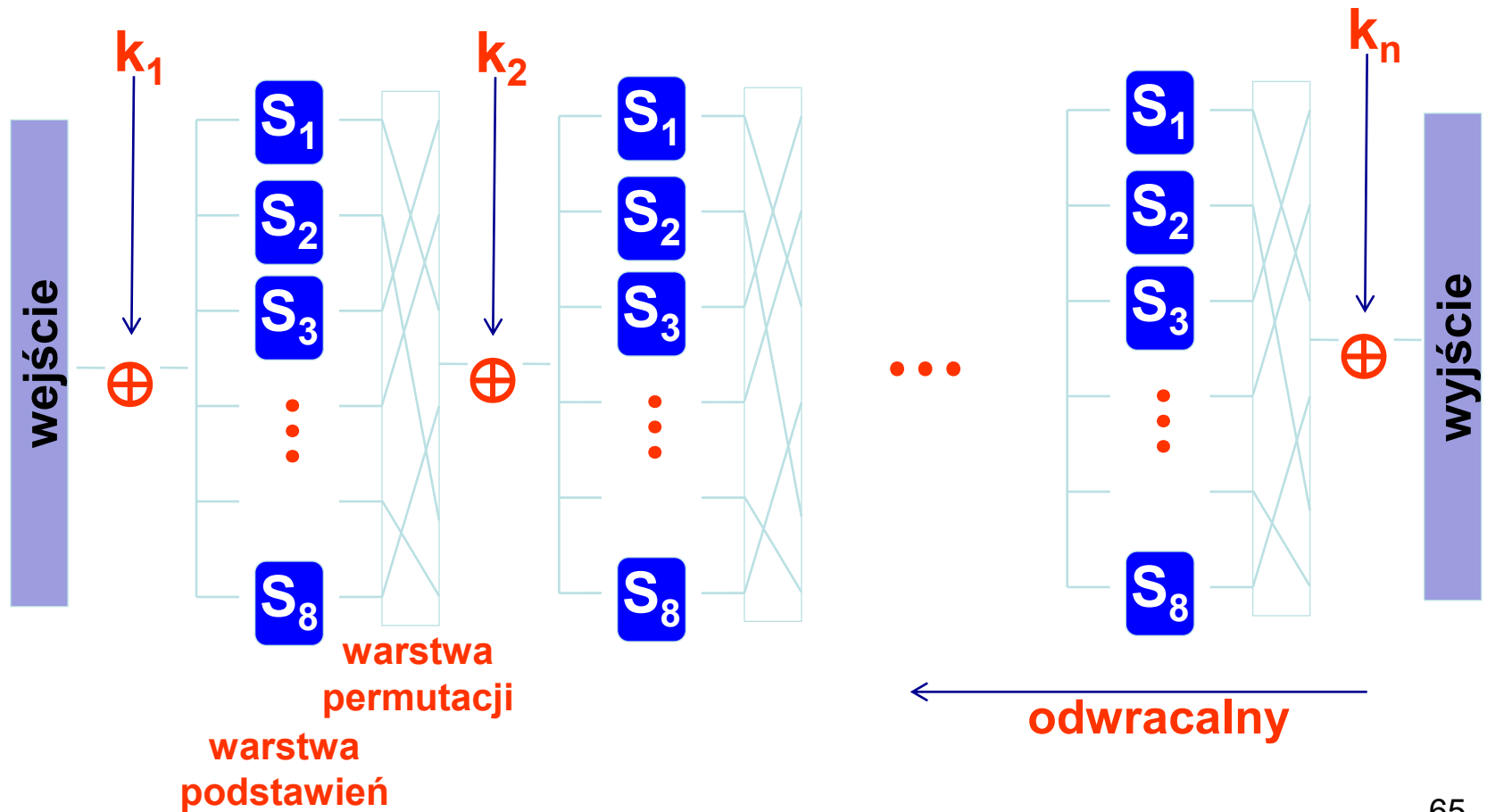
Historia szyfru AES

- 1997:NIST (National Institute of Standards and Technology) ogłasza konkurs na nowy standard szyfrowania blokowego
- 1998:15 zgłoszeń.
- 1999: NIST wybiera 5 finalistów
- 2000: NIST wybiera szyfr Rijndael jako AES (Advanced Encryption Standard) (zaprojektowany w Belgii)

Rozmiary kluczy: 128, 192, 256 bitów.

Rozmiary bloków: 128 bitów

AES jest siecią podstawieniowo-permutacyjną

AES w implementacjach sprzętowych

Instrukcje AES w procesorach Intel Westmere (Core i3, Core i5, Core i7, Pentium, Celeron i Xeon):

- **aesenc, aesenclast:** wykonaj jedną rundę AES
128-bit rejestry: xmm1=stan, xmm2=klucz rundy
aesenc xmm1, xmm2; przekaż wynik do rej. xmm1
- **aeskeygenassist:** wykonuje rozszerzenie klucza AES
- Intel twierdzi, że daje to 14 – krotne przyspieszenie w działaniu biblioteki OpenSSL na tym samym sprzęcie

Podobne instrukcje zaimplementowano w architekturze AMD Bulldozer

Atak siłowy w celu uzyskania klucza szyfru blokowego

- Zostało wykazane matematycznie, że dysponując dwiema parami: wiadomość/szyfr można dokonać ataku siłowego.
- Przeprowadzenie ataku siłowego oznacza więc odkrycie klucza na podstawie co najmniej dwóch par wiadomość – zaszyfrowana wiadomość
- Dokonuje się tego przez podawanie na wejście wszystkich możliwych kluczy.
- Problem jest do rozwiązania. Stawianym pytaniem jest w **jakim czasie i przy pomocy jakich środków** można tego dokonać.

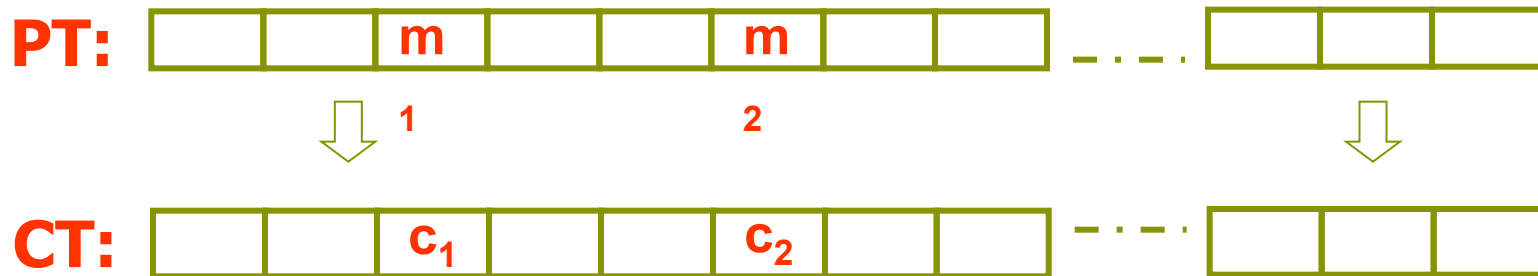
Pełne przeszukiwanie klucza dla szyfrów blokowych

Dla AES-128: przy posiadaniu dwóch par
klucz/szyfrogram, prawdopodobieństwo
znalezienia klucza $\approx 1 - 1/2^{128}$

⇒ wystarczy dwie pary wiadomość -
szyfrogram, żeby znaleźć klucz

Niewłaściwe użycie PRP

Elektroniczna **Książka Kodowa** (ECB):
(ang. Electronic Code Book)

Problem:

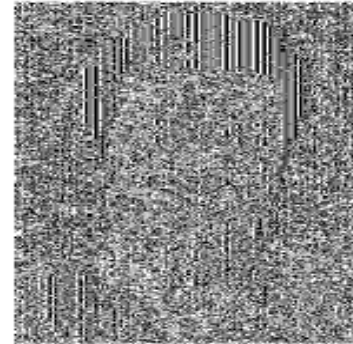
– **jeśli** $m_1 = m_2$ to $c_1 = c_2$

Ilustracja na obrazie

An example plaintext

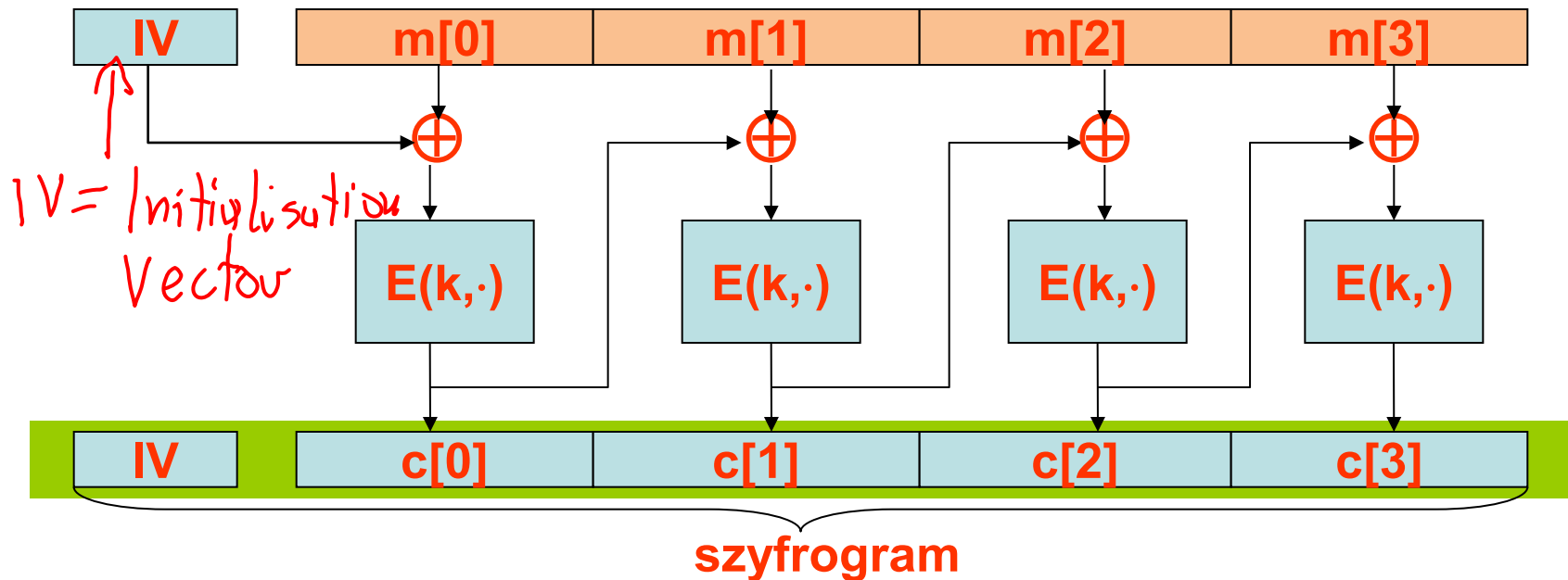
Encrypted with AES in ECB mode

(Udostępnione przez B. Preneel)

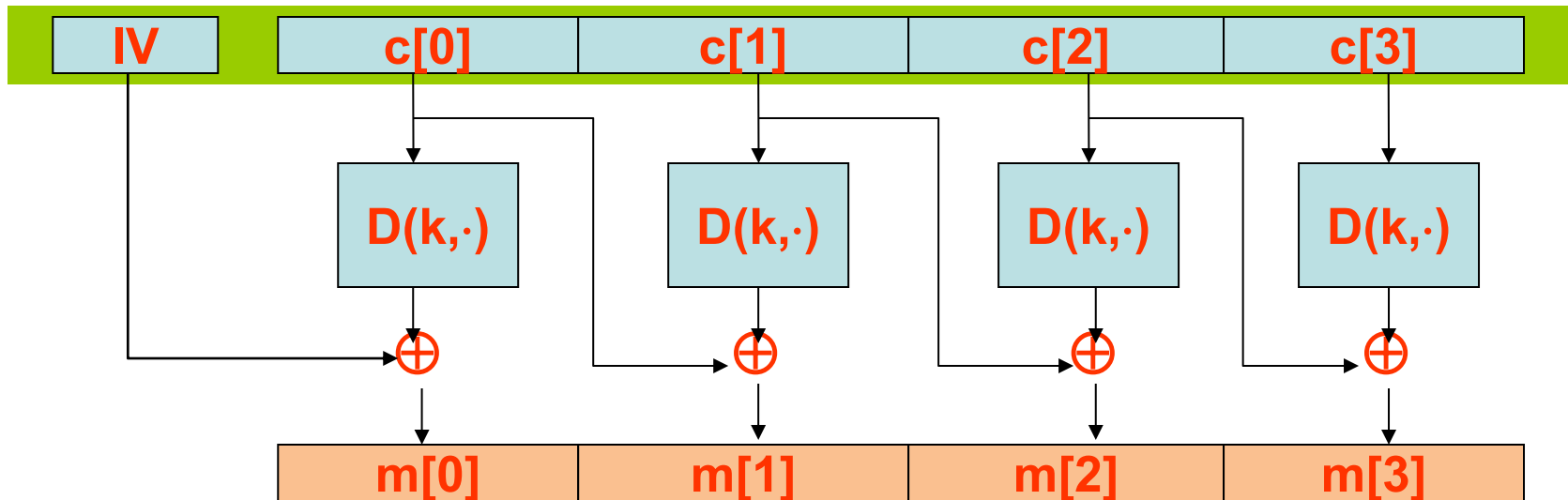
Konstrukcja I: CBC z losowym IV

Niech (E,D) **będzie** PRP. $E_{\text{CBC}}(k,m)$: wybierz losowe $IV \in X$ i wykonuj:

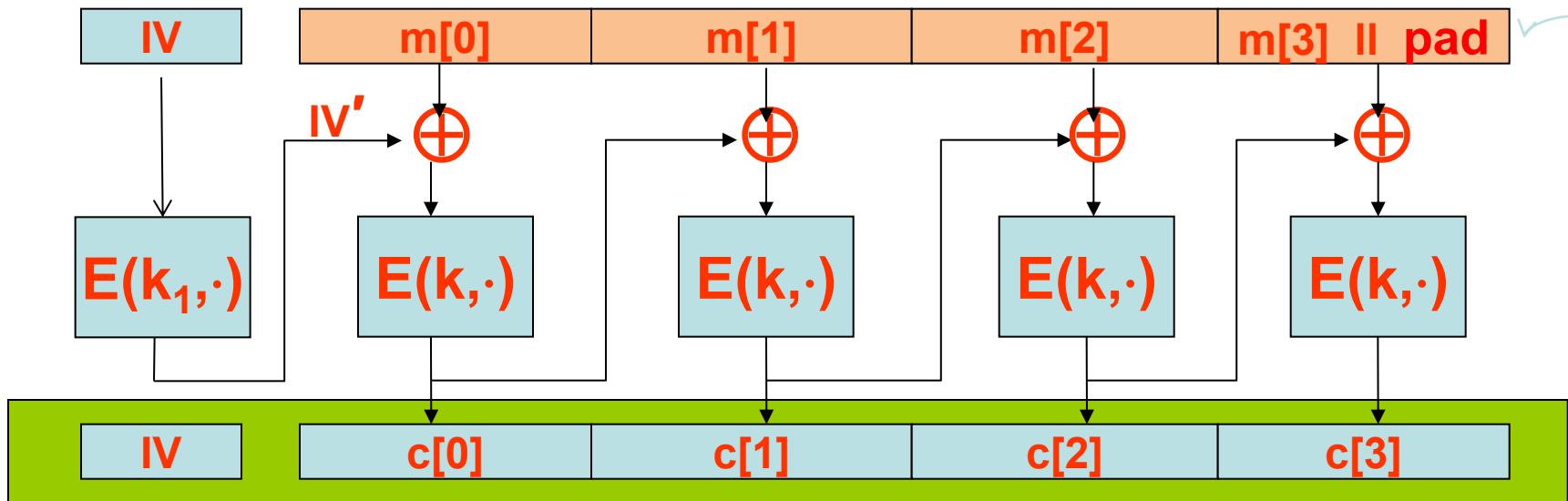
„Obwód” deszyfrujący

Symbolicznie: $c[0] = E(k, IV \oplus m[0]) \Rightarrow m[0] = D(k, c[0]) \oplus IV$

- Można udowodnić, że metoda CBC jest semantycznie bezpieczna i odporna na atak z wybranym tekstem jawnym (CPA), jeśli nie przekroczymy pewnej ilości bloków w łańcuchu
- Dla AES: po 2^{48} blokach należy zmienić klucz
- Dla 3DES po 2^{16} blokach należy zmienić klucz

Techniczna uwaga do CBC - padding

TLS: dla $n > 0$, n bajtowy pad
jeśli nie potrzeba paddingu,
dodaj sztuczny blok.

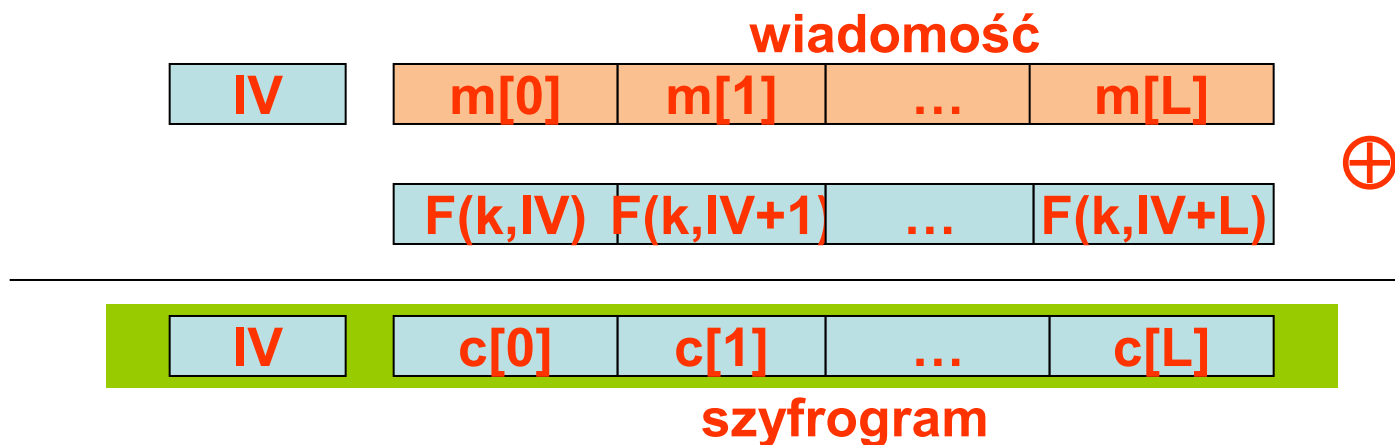
$n \ n \ n \ \dots \ n$

Usuwane
podczas
deszyfrowania

Konstrukcja II: losowy tryb licznikowy

Niech $F: K \times \{0,1\}^n \rightarrow \{0,1\}^n$ będzie bezpieczną PRF.

$E(k,m)$: wybierz losowy $IV \in \{0,1\}^n$ i wykonuj:

uwaga: możliwe do zrównoleglenia (w przeciwieństwie do CBC)

Integralność wiadomości: MAC (ang. Message Authentication Code)

Generuj tag:

$$\text{tag} \leftarrow S(k, m)$$

Weryfikuj tag:

$$V(k, m, \text{tag}) = \text{'tak'}$$

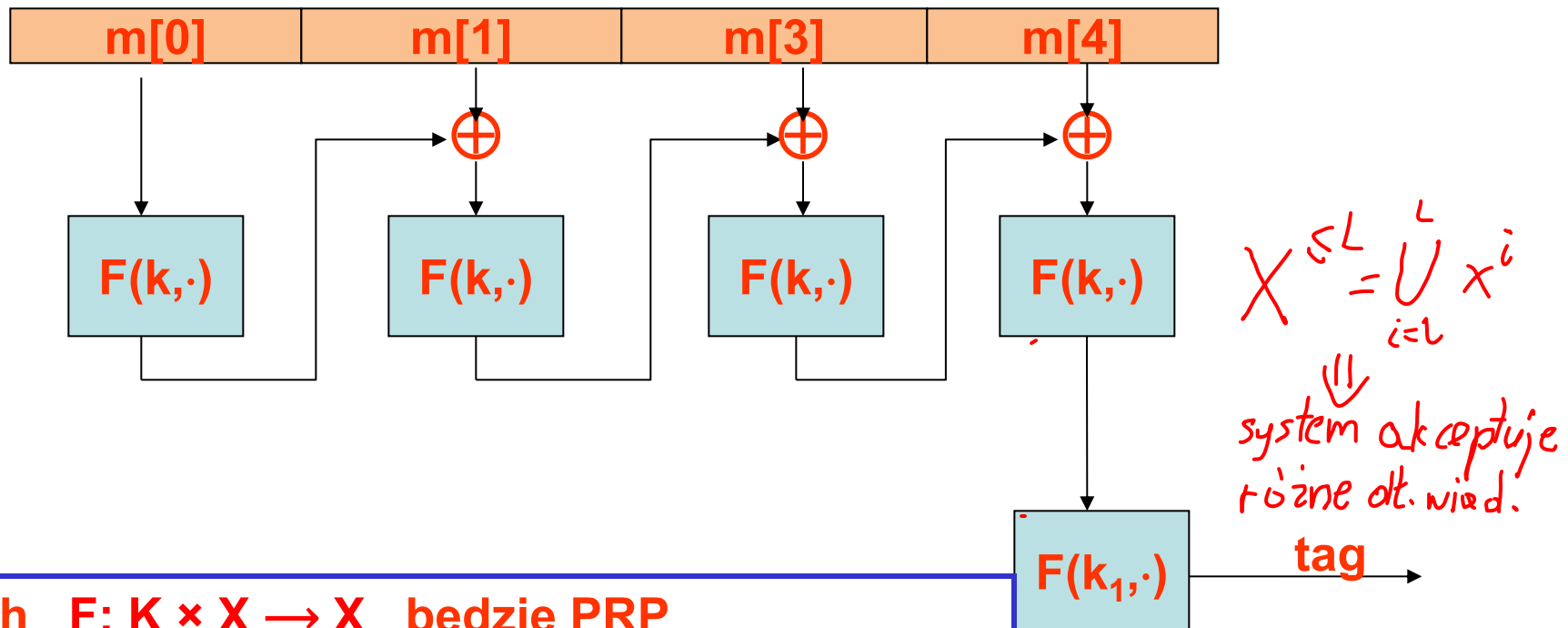
lub

Definicja: **MAC** $I = (S, V)$ zdefiniowany na trójce zbiorów (K, M, T) jest parą algorytmów:

- $S(k, m)$ zwraca t ze zbioru T
- $V(k, m, t)$ zwraca **T**ak lub **N**ie

Szyfrowany CBC-MAC

(ECBC)

Niech $F: K \times X \rightarrow X$ będzie PRP

Definiujemy nowy PRF $F_{\text{ECBC}}: K^2 \times X^{\leq L} \rightarrow X$

Łączenie MAC i szyfrowania (CCA)

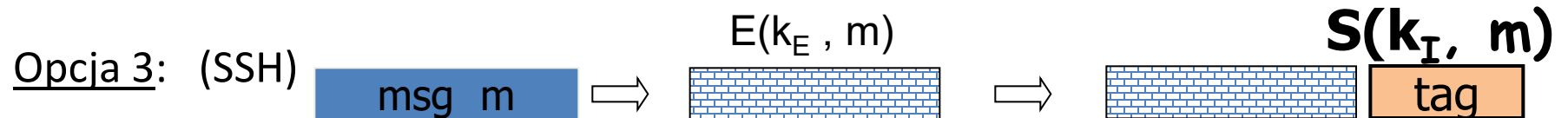
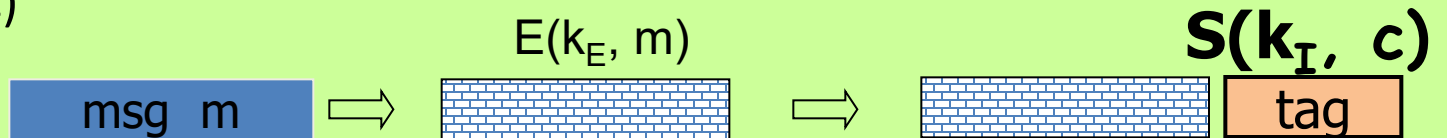
Klucz szyfrujący k_E .

Klucz MAC = k_I

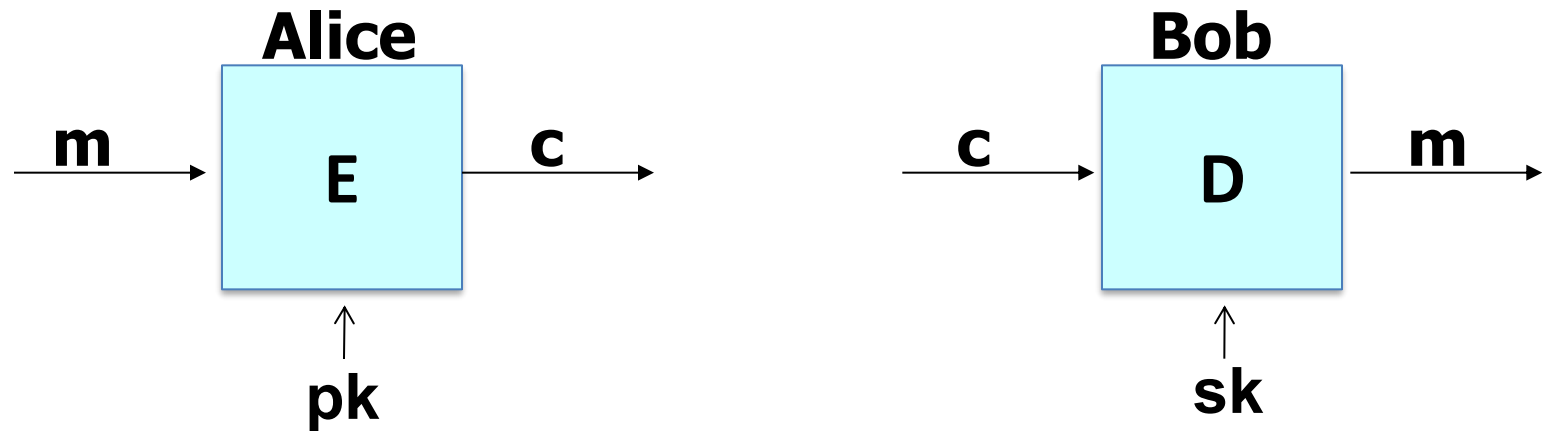
Opcja 2: (IPsec)

**zawsze
poprawna**

Kryptografia klucza publicznego

Bob: generuje (PK, SK) i przekazuje PK do Alice

Wyprowadzenie kryptografii klucza publicznego z funkcji zapadkowych

- (G, F, F^{-1}) : bezpieczna funkcja **zapadkowa** $X \rightarrow Y$
- (E_s, D_s) : **system szyfrowania symetrycznego z uwierzytelnieniem** (K, M, C)
- $H: X \rightarrow K$ funkcja hash

$E(pk, m)$: R

$x \leftarrow X, \quad y \leftarrow F(pk, x)$

$k \leftarrow H(x), \quad c \leftarrow E_s(k, m)$

wyjście (y, c)

$D(sk, (y, c))$:

$x \leftarrow F^{-1}(sk, y),$

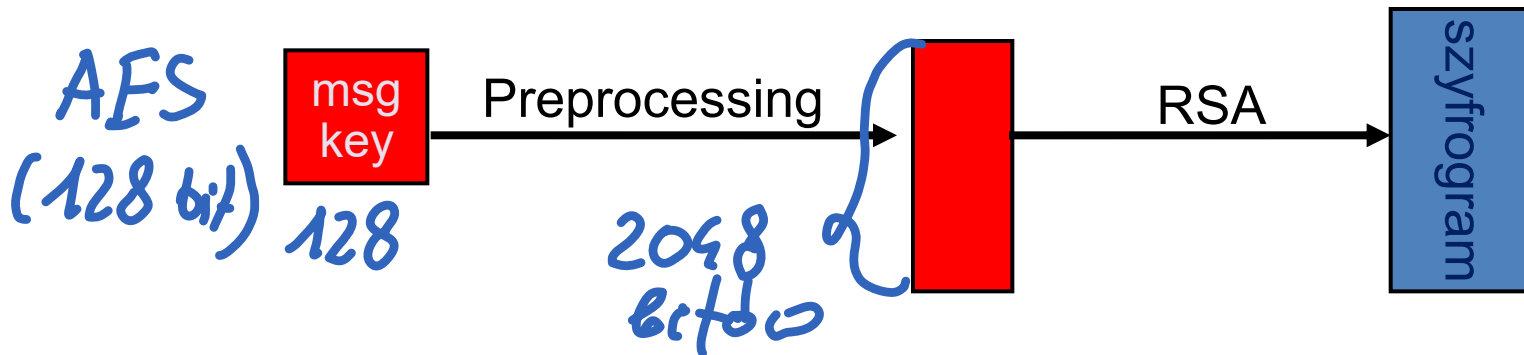
$k \leftarrow H(x), \quad m \leftarrow D_s(k, c)$

wyjście m

Kryptografia klucza publicznego w praktyce

Nie stosujemy RSA do bezpośredniego szyfrowania danych czy kluczy!

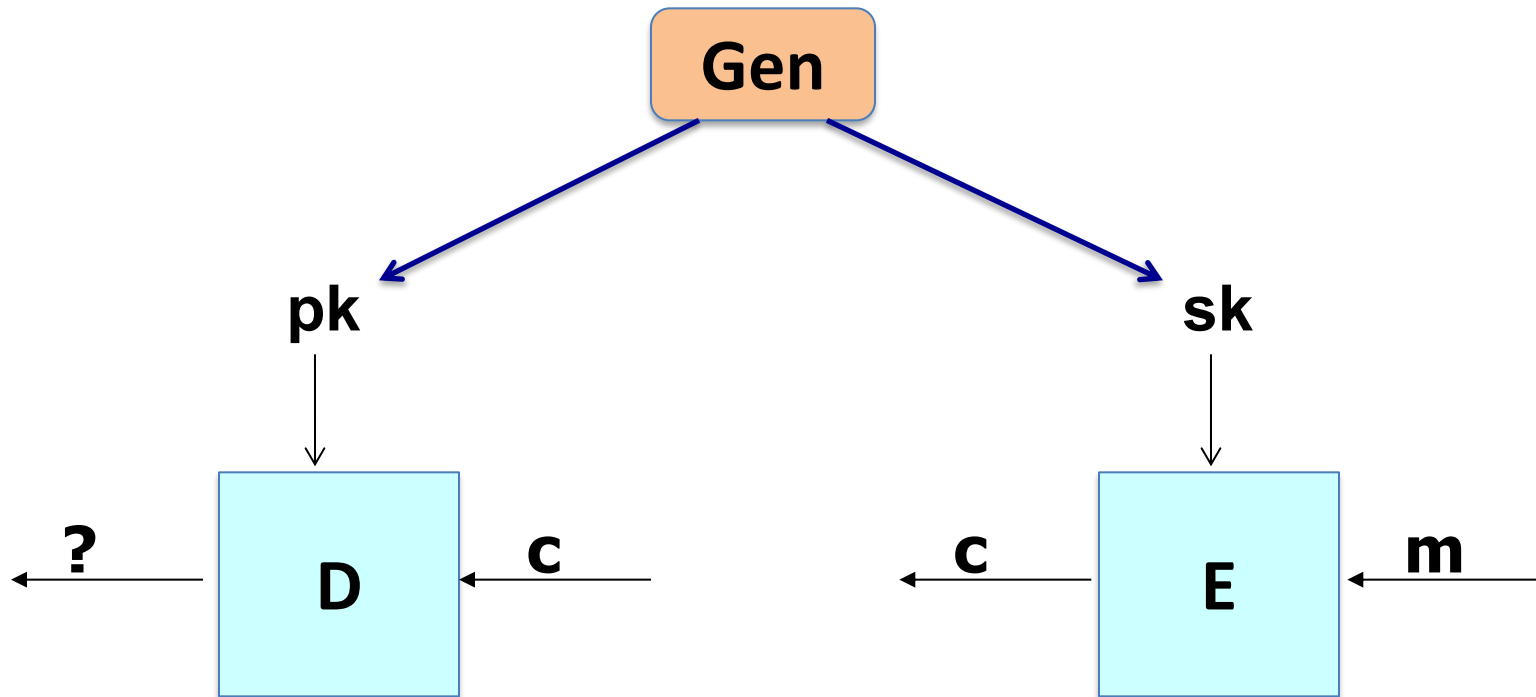
RSA w praktyce (ponieważ standard ISO nie jest często stosowany) :

Główne pytania:

- Jak powinien być przeprowadzony „preprocessing”?
- Czy możemy udowodnić bezpieczeństwo takiego systemu?

Co by się stało, gdybyśmy odwrócili przebieg szyfrowania z kluczem publicznym?

Znaczenie podpisu elektronicznego

- Weryfikowalność podpisu zależy do możliwości niezawodnego i możliwego do zweryfikowania udostępnienia klucza publicznego.
- Taka procedura jest kosztowna, także ze względów organizacyjnych, ale zwykle wykonywana jest tylko raz, a potem każdy łatwo może uzyskać klucz i zweryfikować podpis.
- Okazuje się, że właśnie schemat podpisu elektronicznego sam w sobie jest doskonałym mechanizmem dystrybucji kluczy publicznych.
- Tak więc publikowanie kluczy publicznych odbywa się z zastosowaniem podpisów elektronicznych i jest podstawą do tzw. Infrastruktury Klucza Publicznego (PKI – Public Key Infrastructure)

Definicja podpisu elektronicznego

Podpis elektroniczny: (Gen, Sign, Vrfy)

- Gen: algorytm generacji pary kluczy (pk i sk)
- Sign: algorytm podpisujący
 $(m, ds) \leftarrow \text{Sign}(sk, m)$

- Vrfy: algorytm weryfikujący
 $\text{Vrfy}(pk, m, ds)$

Zwraca 1, gdy podpis jest prawidłowo zweryfikowany, 0 gdy weryfikacja się nie udała.

Dla wszystkich legalnych wiadomości zachodzi:

$$\text{Vrfy}(pk, m, \text{Sign}(sk, m)) = 1.$$

Certyfikat

- Załóżmy, że Charlie wygenerował parę kluczy (pk_C , sk_C)
- Załóżmy też, że Bob wygenerował parę kluczy (pk_B , sk_B)
- Załóżmy, że Charlie wie, że pk_B jest kluczem publicznym Bob'a
- Wtedy Charlie może obliczyć podpis:
 $cert_{C \rightarrow B} = \text{Sign}[sk_C, („To jest klucz Boba”, pk_B)]$
i odesłać ten podpis Bob'owi.
- Nazywamy $cert_{C \rightarrow B}$ certyfikatem dla klucza publicznego Bob'a wystawionym przez Charliego.
- W praktyce certyfikat powinien jednoznacznie identyfikować Bob'a, czyli zawierać jego imię i nazwisko, email, stronę WWW i inne atrybuty

Weryfikacja klucza publicznego na podstawie certyfikatu

- Teraz Bob chce skomunikować się z inną osobą/instytucją, np. Alice, która już zna pk_C .
- Może on wysłać do Alice wiadomość $(pk_B, cert_{C \rightarrow B})$, która może zweryfikować, że pk_B rzeczywiście należy do Bob'a, o czym poświadcza pk_C .
- Jeśli sprawdzenie podpisu się udało, to Alice wie, że Charlie podpisał klucz Bob'a
- Jeśli Alice ufa Charlie'mu, to może zaakceptować pk_B jako legalny klucz
- Cała wymiana potwierdzająca pk_B może się odbyć w publicznym i niechronionym kanale komunikacyjnym
- Dopóki Charlie (klucz prywatny Charlie'go) nie zostanie „skompromitowany” tak zweryfikowane klucze są uznawane za legalne i powiązane z daną osobą/instytucją.

Kilka pominiętych detali

- Skąd Alice zna pk_C i mu ufa?
- Skąd Charlie wie, że pk_B należy do Boba?
- Jak Alice decyduje, czy ufać Charlie'mu?
- Pełna specyfikacja, jak rozwiązać pokazane problemy opisana jest w dokumentach dotyczących Infrastruktury Klucza Publicznego (PKI – Public Key Infrastructure)